



Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Γκράφιτι: Μικρή έρευνα»

Συγγραφή: ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΗΤΣΩΝΗ

Εφαρμογή: ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΠΕΤΑΝΗΣ



**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015



ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr



A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Γκράφιτι: Μικρή έρευνα

Εφαρμογή σεναρίου

Μιχάλης Καπετανής

Δημιουργία σεναρίου

Φωτεινή Μητσώνη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

Β΄ Αρσάκειο-Τοσίτσειο Γυμνάσιο Εκάλης

Χρονολογία

Από 23-4-2015 έως 4-5-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

7η Ενότητα: «Τέχνη: Μια γλώσσα για όλους, σε όλες τις εποχές» - Δ.

Δραστηριότητες Παραγωγής Λόγου.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Χώρος

Σημειώνονται οι χώροι που αξιοποιήθηκαν για την εφαρμογή του σεναρίου ως εξής:



I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

Εκτός σχολείου: γειτονιές, πλατείες, δημόσιοι χώροι.

II. Εικονικός χώρος: wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Να είναι οι μαθητές και ο εκπαιδευτικός εξοικειωμένοι με την τεχνολογία, να υπάρχουν ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές ή κινητά τηλέφωνα με κάμερα (λήψη και ανάρτηση φωτογραφιών/σχολίων σε wiki, δημιουργία ψηφιακών κειμένων με τον επεξεργαστή κειμένου) και τέλος να έχουν εργαστεί ως τάξη με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Φωτεινή Μητσώνη, Γκράφιτι: Μικρή έρευνα, Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

Χρυσού, Ν. 2014. «Γκράφιτι: όταν οι τοίχοι μιλούν», Παρέμβαση στην τάξη στο πλαίσιο του μικτού προγράμματος επιμόρφωσης β΄ επιπέδου φιλολόγων Κορθίου Άνδρου, υπό δημοσίευση.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο εμπλέκει τους μαθητές στη διαδικασία της απαθανάτισης μέσω φωτογραφιών των γκράφιτι που τους αρέσουν ή τους κάνουν ιδιαίτερη εντύπωση. Στη συνέχεια τα αναρτούν στο wiki της τάξης, τα σχολιάζουν και ψηφίζουν το αγαπημένο τους. Συζητούν κάποια θέματα που μπορούν να διερευνήσουν γύρω από αυτά και καταγράφουν επιχειρήματα υπέρ ή κατά των γκράφιτι. Στο τέλος



συμμετέχουν ως ομιλητές ή ως κριτές-σχολιαστές σε έναν αγώνα διττών λόγων που πραγματοποιείται στην τάξη εξάγοντας χρήσιμα συμπεράσματα για τα γκράφιτι και την τέχνη γενικότερα, για την ελευθερία του λόγου και για τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

«Οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να κινητοποιούνται από αυτό που μαθαίνουν και θα πρέπει να συμμετέχουν ως ενδιαφερόμενα μέρη/μέτοχοι στη διαδικασία μάθησης.» (Kalantzis, Cope & Arvanitis 2011: 2). Το σενάριο λαμβάνει υπόψη τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες των μαθητών στο σχολείο. Το μαθησιακό περιεχόμενο (τα γκράφιτι στον χώρο του σχολείου και έξω από αυτό) θεωρείται ένα θέμα για το οποίο οι μαθητές «ξέρουν ήδη αρκετά, και θα ήθελαν να μάθουν περισσότερα» (ό.π).

Το σενάριο αντλεί κυρίως από ολιστικά μοντέλα διδασκαλίας της γλώσσας, με έμφαση στην επικοινωνιακή προσέγγιση: εκκινεί από τον κόσμο των μαθητών και την καθημερινότητά τους και σχετίζεται με τα βιώματά τους. Δε δίνεται έμφαση στις γνώσεις για τη γλώσσα, παρά μέσα από τη λειτουργική της χρήση και με σκοπό την καλλιέργεια της επικοινωνιακής ικανότητας. Ως διδακτικές πρακτικές προτείνονται οι μαθητοκεντρικές, σκοπός είναι οι μαθητές να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να διερευνήσουν με τη βοήθεια του διδάσκοντος και των τεχνολογιών, να συνυπάρξουν και να συνεργαστούν (Παυλίδου 2013:8). Επίσης, οι μαθητές εμπλέκονται στη διαδικασία εξεύρεσης επιχειρημάτων και υποστήριξής τους μπροστά στους συμμαθητές τους, οι οποίοι λειτουργούν ως ακροατές-σχολιαστές.

Τέλος, το σενάριο βασίζεται σε κοινωνικοπολιτιστικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος. Σύμφωνα με αυτές, εδώ και αρκετά χρόνια «ο γραμματισμός αντιμετωπίζεται ως ζήτημα κοινωνικής πρακτικής, η ανάγνωση και η γραφή θεωρούνται κοινωνικές δραστηριότητες (διαβάζουμε πάντα κάτι που έχει



γράψει κάποιος ή γράφουμε κάτι για κάποιον)» (Καρατζόλα 2000:3). Σε αυτό το πλαίσιο επιλέχθηκαν κάποιες από τις δραστηριότητες του σεναρίου.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να ερευνήσουν θέματα κοινού ενδιαφέροντος με τη μέθοδο της ποσοτικής έρευνας.
- Να χρησιμοποιούν τα περιβάλλοντα Web 2.0 για να κοινοποιήσουν την εργασία τους και να επικοινωνήσουν με αφορμή ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος.
- Να ενδιαφερθούν ως μέλη της σχολικής κοινότητας ή ως μελλοντικοί πολίτες για ένα θέμα που τους αφορά (γκράφιτι).

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να κατακτήσουν λειτουργικά σύνθετο λόγο.
- Να επιχειρηματολογούν για ένα θέμα που το συναντούν στην καθημερινότητά τους και τους απασχολεί λόγω της φύσης του.
- Να συζητούν και να πείθουν ή να πείθονται από τις απόψεις των συμμαθητών τους εξετάζοντας την αξία και τη βαρύτητα των επιχειρημάτων τους.

Γραμματισμοί

Κλασικός γραμματισμός:

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να συντάσσουν επιχειρήματα και να τα τεκμηριώνουν.
- Να εκφράζουν τα συμπεράσματά τους σχετικά με ένα θέμα που διερεύνησαν.



Νέος γραμματισμός

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να παρατηρήσουν, να καταγράψουν και να αποκωδικοποιήσουν κείμενα πολυτροπικά (γκράφιτι).
- Να αποδομήσουν κείμενα που παρουσιάζουν έρευνες σε ψηφιακά μέσα και να επισημάνουν τα στοιχεία νέας κειμενικότητας που υπάρχουν σε αυτά (π.χ. υπερκειμενικότητα).
- Να προβάλουν τη δουλειά τους σε ηλεκτρονικά περιβάλλοντα μάθησης και συνεργασίας (wiki).

Κριτικός γραμματισμός

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να συνδέσουν το παραγόμενο κείμενο με την ταυτότητα του δημιουργού του και να ανιχνεύσουν την ταυτότητα αυτή (ιδεολογική, πολιτική, κοινωνική) μέσα από το παραγόμενο κείμενο, τα πολυτροπικά στοιχεία, τις γλωσσικές επιλογές του συντάκτη.

Διδακτικές πρακτικές

- Ανάπτυξη αυτενέργειας και πρωτοβουλίας στα πλαίσια της σχολικής ζωής.
- Ανάπτυξη δεξιότητας συνεργασίας και υπευθυνότητας απέναντι στο κοινό έργο της ομάδας.
- Ανάπτυξη παρατηρητικότητας και ερευνητικού πνεύματος.
- Ενθάρρυνση περιέργειας και φιλομάθειας σχετικά με τον κόσμο που μας περιβάλλει.
- Συγκρότηση, διαπραγμάτευση, αναθεώρηση και έκφραση της γνώμης τους σχετικά με θέματα που τους αφορούν (γκράφιτι στον περιβάλλοντα χώρο τους).



Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η επιλογή εφαρμογής του σεναρίου ήταν αποτέλεσμα τόσο της ανάγκης κάλυψης της συγκεκριμένης ενότητας (Ενότη. 7^η, Δραστηριότητες Παραγωγής Λόγου) με έναν τρόπο πιο βιωματικό για τους μαθητές όσο και του ενδιαφέροντος που δείχνουν γενικώς οι μαθητές, όταν έρχονται αντιμέτωποι με θέματα που αισθάνονται ότι τους αφορούν, καθώς το θέμα των γκράφιτι αναφέρεται κυρίως σε νεανικές ομάδες και τον εναλλακτικό και δημιουργικό τρόπο έκφρασής τους. Επίσης, οι μαθητές θα συνεργάζονταν στη φωτογράφιση μιας όψης της καθημερινότητάς τους (γκράφιτι σε δημόσιους χώρους, γειτονιά, πλατείες, τρένα κ.ά.) δουλεύοντας εκτός σχολικού χώρου και υιοθετώντας μια τελείως διαφορετική στάση απέναντι στις υποχρεώσεις που έχουν απέναντι στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Τέλος, το συγκεκριμένο σενάριο θα αφορούσε και θα εμπλεκόταν ενεργά και στη σχολική ζωή, καθώς τη συγκεκριμένη σχολική χρονιά δημιουργήθηκαν πολλά γκράφιτι εντός του σχολείου στο πλαίσιο του μαθήματος των Καλλιτεχνικών και μιας πρωτοβουλίας των μαθητών να εκφραστούν και με αυτό τον τρόπο εναντίον του σχολικού εκφοβισμού (bullying).

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με το [Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο](#) (ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ), βασικός σκοπός της γλωσσικής διδασκαλίας είναι:

- «Να συνειδητοποιήσουν (οι μαθητές) τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση.»
- Επίσης, «να αναγνωρίζουν τις διαφορές ανάμεσα στα κειμενικά είδη, να εντοπίζουν τον τρόπο οργάνωσης και το ύφος τους και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους, ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας» και



- «να αναγνωρίζουν τις διαφορές ανάμεσα στα κειμενικά είδη, να εντοπίζουν τον τρόπο οργάνωσης και το ύφος τους (...), ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας.» (ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ σελ. 1).

Ειδικότερα, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο, επιδιώκεται οι μαθητές:

- «Να εξοικειωθούν στην άντληση και συλλογή στοιχείων και πληροφοριών και στην παραγωγή λόγου τεκμηριωμένου και σύνθετου.»
- «Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας στη σχολική και εξωσχολική ζωή.»
- «Να μπορούν να συγκεντρώνουν στοιχεία και πληροφορίες από διάφορες πηγές (γραπτές ή προφορικές), να τις επεξεργάζονται και τέλος να συνθέτουν μια εργασία στην οποία να εκφράζουν και να τεκμηριώνουν τις δικές τους απόψεις και ιδέες.»
- «Να εξοικειωθούν με την τεχνολογία της πληροφορικής, ώστε να μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν κείμενα μέσω των Η/Υ και να επικοινωνούν μέσω των Η/Υ ως πομποί ή δέκτες.» (ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ: 49)

Ακόμα ειδικότερα, αναφορικά με τους στόχους της Ενότητας 7 (Δ. Δραστηριότητες Παραγωγής Λόγου) και σε ό,τι αφορά την επιχειρηματολογία, ο μαθητής αναμένεται να είναι σε θέση να:

- Χρησιμοποιεί αποτελεσματικά κώδικες προφορικής επικοινωνίας με σκοπό πείσει. (ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ: 48)
- Εκφράζεται προφορικά σε προσεγμένο λόγο με πραγματολογικές και σημασιακές αποχρώσεις (ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ: 48).

Το παρόν σενάριο κινείται στα παραπάνω πλαίσια. Αλλά και σύμφωνα με τις [συμπληρωματικές οδηγίες για το μάθημα της Γλώσσας στο Γυμνάσιο που εκδόθηκαν το 2011](#), η διδασκαλία της γλώσσας έχει σκοπό την ανάπτυξη των κριτικών δεξιοτήτων «που θα τους επιτρέψουν να αξιολογούν την πολιτική, κοινωνική και ιδεολογική διάσταση της γλώσσας και τον ρόλο της στη διαμόρφωση της



κοινωνικοπολιτικής πραγματικότητας.» (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ & ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ 2011:7).

Επίσης, σύμφωνα με τις ίδιες οδηγίες επιδιώκεται οι μαθητές:

- «Να κατανοήσουν ότι οι γλωσσικές μορφές (τρόποι γραφής και προφοράς, μορφολογικές, συντακτικές και λεξιλογικές επιλογές, κειμενικά είδη) λειτουργούν ως ενδείκτες κοινωνικών παραμέτρων και ως μηχανισμοί δόμησης ταυτοτήτων, ιδεολογιών, στάσεων και συμπεριφορών, ώστε να είναι σε θέση να αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογίες και να προσεγγίζουν κριτικά αυτές τις σχέσεις.»
- «Να κατανοήσουν ότι ο λόγος των κειμένων που αναδύονται μέσα από τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των πολυμέσων είναι λόγος που διαφέρει ως προς τα χαρακτηριστικά του από τον καθημερινό προφορικό και γραπτό λόγο, ώστε να είναι σε θέση να τον αναγνωρίζουν, να τον αξιολογούν και να τον χρησιμοποιούν.»
- «Να κατανοήσουν ότι η γλώσσα κατέχει μεν κεντρική θέση στην πρόσληψη της πραγματικότητας και στην επικοινωνία, αλλά ότι και άλλα σημειωτικά συστήματα, όπως οι εικόνες, τα γραφήματα, τα σύμβολα, τα διαγράμματα κι άλλα οπτικά σύμβολα παίζουν κι αυτά σημαντικό ρόλο.»
- «Να κατανοήσουν και να αποδεχτούν τα εργαλεία του ιστού δεύτερης γενιάς (Web2.0) ως μια πρακτική του ψηφιακού γραμματισμού, η οποία συνδυάζει τη λεκτική με την οπτική παράμετρο.»
- «Να κατανοήσουν πως τόσο η κατανόηση όσο και η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου μπορούν να υποστηριχτούν από εργαλεία Web2.0 παρεμβαίνοντας υποβοηθητικά στην καλλιέργεια της ΝΕ.» (ό.π. 9-10)



Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Αναφορικά με το μοντέλο των τριών κύκλων για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση (βλ. σχετικά Κουτσογιάννης κ.ά. 2011), το σενάριο αξιοποιεί τις τεχνολογίες στα πλαίσια του α΄ κύκλου, δηλαδή ως μέσο άντλησης πληροφοριών σχετικών με τα γκράφιτι από το διαδίκτυο και ως μέσο κεντρικής προβολής (παρουσίαση φωτογραφιών, κειμένων, βίντεο). Αποτελεί διευκολυντικό εργαλείο της διδασκαλίας και μέσο επικοινωνίας (περιβάλλοντα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας: wiki). Τέλος, δημιουργεί αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας και προσφέρει περιβάλλον δημοσίευσης για τις εργασίες και τις απόψεις των μαθητών. Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται λοιπόν ως περιβάλλον εργασίας και μέσο διευκόλυνσης του μαθήματος.

Το σενάριο κινείται επίσης στα όρια του α΄ κύκλου: Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως περιβάλλοντα δημοσίευσης και έτσι έμμεσα επισημαίνονται στους μαθητές οι αλλαγές που έχουν προκύψει στο τρίγωνο συγγραφέας-κείμενο-αναγνώστης λόγω της χρήσης των νέων μέσων.

Τέλος, το σενάριο ενδέχεται να προσεγγίσει τον γ΄ κύκλο κατά την εφαρμογή του, εάν ο εκπαιδευτικός κατευθύνει τους μαθητές στην κριτική προσέγγιση του τρόπου με τον οποίο αναπαρίστανται ιδεολογίες για τον κόσμο μέσω των ΤΠΕ (π.χ. κείμενα για γκράφιτι, αλλά και τα ίδια τα γκράφιτι ως κείμενα και ανίχνευση της ιδεολογικής τους ταυτότητας και πώς αυτή αναπαρίσταται μέσω της γλώσσας και άλλων σημειωτικών πόρων).

Κείμενα

- [Οι αρουραίοι με τα σπρέυ](#) (αποσπάσματα) (το lead του άρθρου και η συνέντευξη από γκραφιτάδες)
- [Graffiti στην Ελλάδα: Τέχνη του δρόμου ή απλά άλλο ένα μέρος του σχεδίου αποδόμησης](#): (απόσπασμα – οι πρώτες παράγραφοι) (κείμενο από τον *Λόγιο Ερμή*)



- [Τα γκράφιτι της οργής στην Αθήνα της λιτότητας](#)
- [NY Times: Το γκράφιτι ανθεί στους δρόμους της Αθήνας](#)
- [Μια μέρα με τους γκραφιτάδες που γράφουν το λάθος 'λάθος'](#)
- [Ints: «Το graffiti ήταν ο προσωπικός μου ψυχολόγος»\)](#)
- [Τα graffiti των θρανίων](#)
- [Καταπληκτική συνεργασία του Δανού Lints με τον Dreyk στους τοίχους της Αθήνας.](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

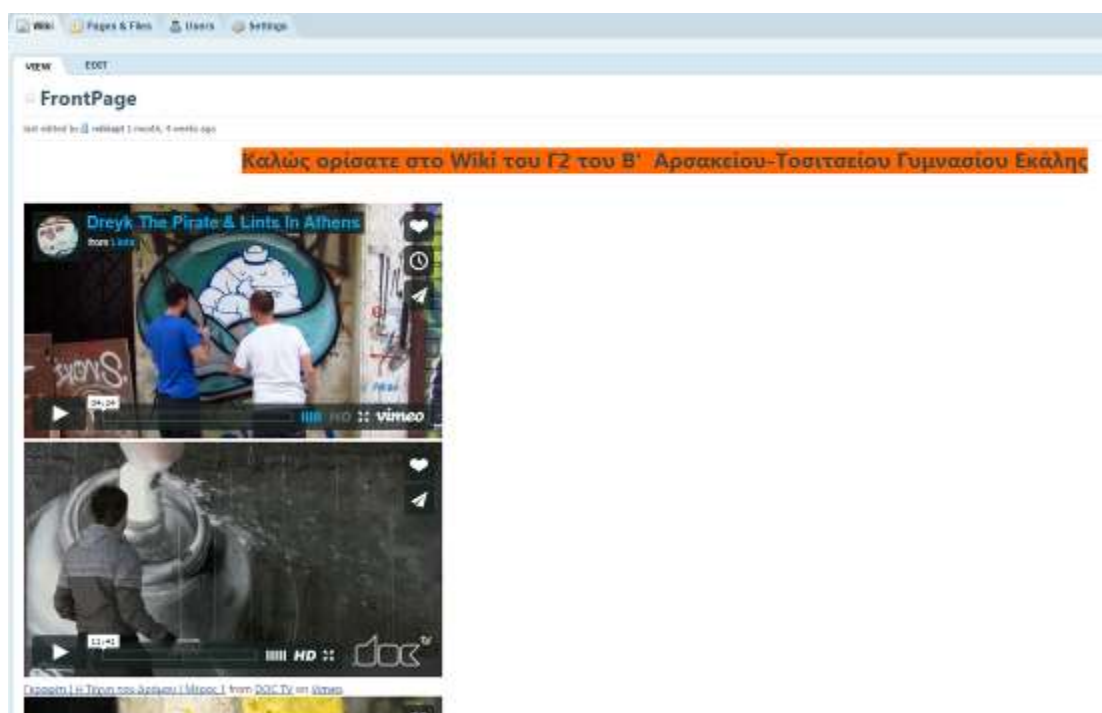
Α΄ φάση (1η-3η ώρα, αίθουσα διδασκαλίας και εργαστήριο πληροφορικής)

Λίγο μετά την έναρξη της σχολικής χρονιάς ένας εσωτερικός τοίχος του σχολείου (μεγάλων διαστάσεων) άρχισε να ζωγραφίζεται από τους μαθητές του σχολείου με γκράφιτι, με θέμα την ενδοσχολική βία και τον εκφοβισμό. Δείγματα των γκράφιτι ακολουθούν παρακάτω:





Το γεγονός αυτό χρησιμοποιήθηκε ως αφορμή ώστε να ξεκινήσει μια γενική συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης για την τέχνη του γκράφιτι κατά την οποία ακούστηκαν διάφορες απόψεις, κυρίως υπέρ αλλά και κατά. Στη συνέχεια δόθηκαν από τον διδάσκοντα κάποιες γενικές οδηγίες για το διδακτικό σενάριο και οι μαθητές παρακολούθησαν κάποια, δύο, από τα βίντεο που είχαν αναρτηθεί από τον διδάσκοντα στο [wiki](#) της τάξης που προϋπήρχε και με το οποίο τα παιδιά ήταν εξοικειωμένα, οπότε δεν χάθηκε χρόνος στο να δοθούν περαιτέρω διευκρινίσεις γι' αυτό και τον τρόπο λειτουργίας του. Ακολουθεί φωτογραφία από την αρχική του σελίδα, όπου αναρτήθηκαν τα βίντεο που αναφέρθηκαν παραπάνω.



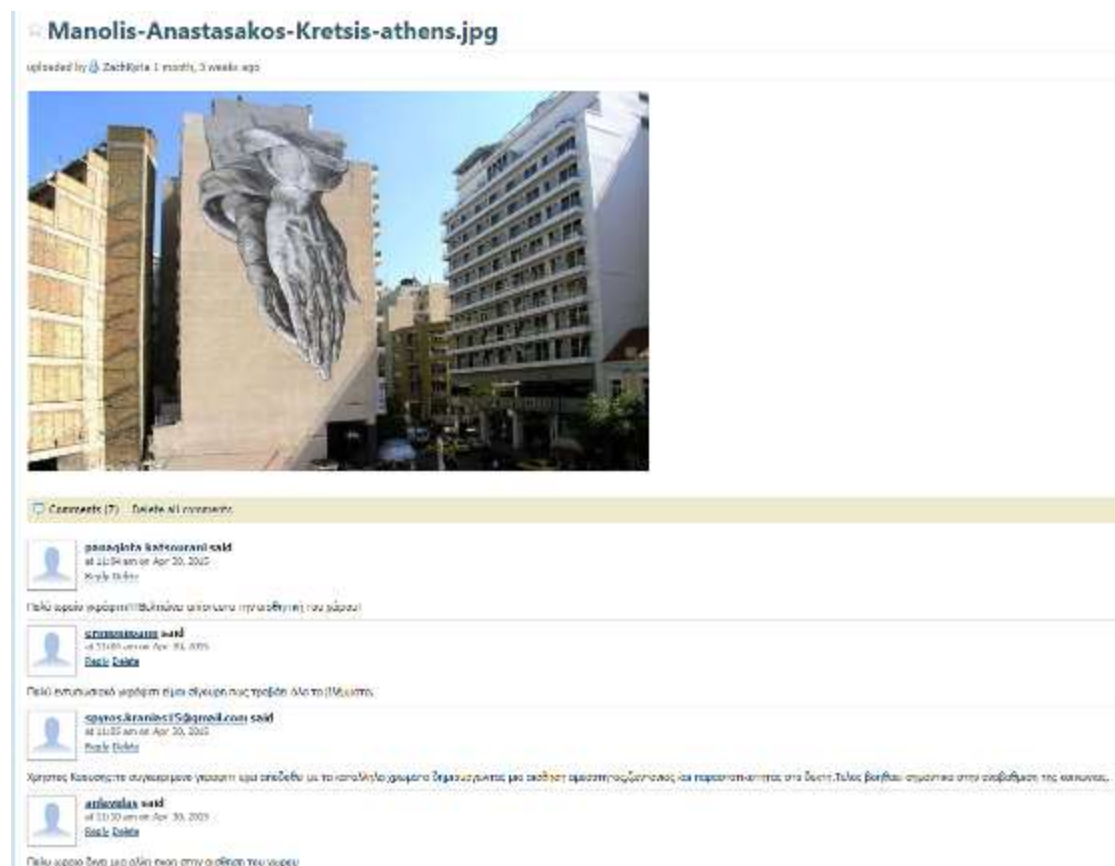
Στο τέλος της 1^{ης} ώρας ζητήθηκε από τους μαθητές να μουν στο wiki και από το σπίτι και να παρακολουθήσουν όλο το υλικό που είχε ανέβει από τον διδάσκοντα, με σκοπό να εμπλουτίσουν ακόμη περισσότερο τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους σχετικά με τα γκράφιτι. Παράλληλα ζητήθηκε από τους μαθητές να φέρουν σε ηλεκτρονική μορφή φωτογραφίες γκράφιτι που συναντούν στην καθημερινότητά τους και τους έχουν κάνει (καλή ή κακή) εντύπωση.



Σημ.: Σε αυτή τη φάση κρίθηκε σκόπιμο οι μαθητές να φέρουν ατομικά φωτογραφίες με δεδομένο ότι το σχολείο δεν είναι συνοικιακό και θα ήταν δύσκολη η συνεργασία των μαθητών μεταξύ τους εκτός σχολείου.

Κατά τη διάρκεια της 2^{ης} ώρας ο διδάσκων όρισε τις έξι ομάδες (τέσσερα μέλη η κάθε μία) και ανέβασε στο wiki το [1^ο φύλλο εργασίας](#). Στη συνέχεια οι ομάδες δούλεψαν το 1^ο φύλλο εργασίας σύμφωνα με τα ερωτήματα που δίνονταν και με τη βοήθεια του φωτογραφικού υλικού που είχαν προσκομίσει. Η διαδικασία ήταν ευχάριστη και σχετικά γρήγορα οι ομάδες ολοκλήρωσαν το φύλλο εργασίας.

Στη συνέχεια (3^η ώρα-συνεχές δίωρο) και αφού όλες οι ομάδες είχαν ολοκληρώσει τις αναρτήσεις τους, οι μαθητές σχολίασαν στο wiki τα γκράφιτι των υπόλοιπων ομάδων. Ακολουθούν φωτογραφίες από τα γκράφιτι, τις αναρτήσεις και τα σχόλια των ομάδων:





Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιγραφή graffiti



Στο παραπάνω graffiti εικονίζεται το χέρι ενός ανθρώπου να κρατάει σφιχτά μια καρδιά, η οποία αιμορραγεί. Πίσω από το συγκεκριμένο graffiti «κρύβονται» πολλά μηνύματα, τα οποία θέλει να τα περάσει ο δημιουργός στον θεατή. Το έργο αυτό συμβολίζει τις περιπτώσεις, στις οποίες δύο άνθρωποι δένονται συναισθηματικά σε μεγάλο βαθμό μεταξύ τους και εξαρτώνται τόσο ο ένας από τον άλλον, που είναι σαν ο ένας να κρατάει την καρδιά του άλλου στο χέρι του. Η αιμορραγία δείχνει τις φορές εκείνες που μέσα από αυτή την αφυσίωση και την αγάπη προκύπτουν συναισθηματικές «καταστροφές» και συχνά οδηγούν τους ανθρώπους σε ακραίες πράξεις. Ο λόγος για τον οποίο ο δημιουργός μπορεί να ζωγράφιζε το συγκεκριμένο graffiti, είναι επειδή ίσως να έχει βιώσει την ίδια κατάσταση, την οποία δεν ήθελε να εκφράσει με λόγια, άλλα μέσα από ένα έργο τέχνης. Το graffiti αυτό, προβάλλει την ψυχολογική κατάσταση του δημιουργού του, ο οποίος φαίνεται να είναι ψυχολογικά καταρρακωμένος και πληγωμένος έπειτα από μια συναισθηματική «καταστροφή» με τον άνθρωπο που έχει δεθεί σενά. Οι λόγοι για τους οποίους επιλέξαμε σαν ομάδα το συγκεκριμένο graffiti, είναι αρχικά επειδή ο δημιουργός έχει καταφέρει να απεικονίσει με επιτυχία την κατάσταση και το μήνυμα που ήθελε να περάσει μέσα από αυτή την ζωγραφιά. Επίσης, επειδή είναι μια ζωγραφιά, η οποία εκδηλώνει κάτι το ιδιαίτερο και φέρνει αντίθεση στις απόψεις, αρμομένων ανθρώπων, οι οποίοι θεωρούν, ότι αυτά τα έργα του δρόμου δεν κρύβουν κανένα βαθύτερο νόημα, αλλά χαρακτηρίζονται κι όλες ως «μουτζούρες».

ΤΟ ΓΚΡΑΦΙΤΙ ΣΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ



Στην παραπάνω εικόνα μπορούμε να διακρίνουμε ένα καλόγουστο ασπρόμαυρο γράφιτο στο Πολυτεχνείο. Από την μία πλευρά, είναι ένα ενδιαφέρον με πολλά σχέδια γράφιτο που μας αποσπάει την προσοχή για λίγο και που αφαιρούμε κάποια λεπτά για να το παρατηρήσουμε και για το θαυμάσουμε. Από την άλλη πλευρά τα ιδανικά θα ήταν τίποτα είδους κτήρια, πολιτισμική κληρονομιάς, σαν το Πολυτεχνείο που είναι σταθμός της ελληνικής ιστορίας, να είναι παρατημένα χωρίς ίχνος γράφιτο. Δεν χρειάζεται καν να αναφερθεί ότι αυτό είναι βανδαλισμός σε ένα τόσο σημαντικό κτήριο που έχει συναισθηματική αξία για το ελληνικό έθνος. Οι ακαδημαϊκοί, θεωρήσαν ότι έτσι θα «κοσμούσαν» το ήδη παρατημένο από άποψη καθαρότητας κτήριο. Πολλοί επίσης δήλωσαν ότι είναι έλλοιμα αγουλιές και πολιτισμού αφού πρόκειται για μνημεία. Οι δημιουργοί προφανώς ήθελαν να δώσουν μια άλλη πνοή στο κτήριο, περισσότερο νεανική, μοντέρνα ίσως και να προκαλέσουν γιατί αυτή ήταν η κορύφωση των απαράδεκτων πράξεων σε βάρος πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων.

Είναι ωραίο όλες οι μορφές τέχνης να βρίσκουν τρόπο έκφρασης προστό στο ευρύ κοινό αλλά πάντα με σεβασμό στα μνημεία και έργα πολιτισμικής κληρονομιάς που προϋπάρχουν.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

11198881_635705199907549_1512567250_n.jpg

uploaded by

month, 3 weeks ago



Comments (7) [Delete all comments](#)



n said
at 1:30 pm on Apr 28, 2015
[Reply](#) [Delete](#)

Πολύ καλό! Αναμένουμε και την περιγραφή...



se said
at 10:54 am on Apr 30, 2015
[Reply](#) [Delete](#)

ωραίο γκράφιτι, εκραόζει πολλά..



za said
at 11:00 am on Apr 30, 2015
[Reply](#) [Delete](#)

ωραίο γκράφιτι :) Θα μπορούσατε επίσης να γράψετε στο βικιπαίδεια και το αποκομίζο

Στο τέλος της 3^{ης} ώρας έγινε μια φανερή ψηφοφορία για το ωραιότερο και πιο εντυπωσιακό γκράφιτι που αναρτήθηκε στο wiki.

Β' φάση (4η-6η ώρα, εργαστήριο πληροφορικής και αίθουσα διδασκαλίας)

Κατά την έναρξη της 4^{ης} ώρας οι ομάδες βρέθηκαν στο εργαστήριο και κατέβασαν από το wiki της τάξης το [2ο φύλλο εργασίας](#). Στη συνέχεια μελέτησαν ατομικά ή σε



δυάδες τα προτεινόμενα [κείμενα](#) αλλά και άλλα που μόνοι τους εντόπισαν στο διαδίκτυο προκειμένου να εκμαιεύσουν επιχειρήματα για τον αγώνα λόγων που θα ακολουθούσε. Οι ομάδες εργάστηκαν πολύ καλά, συμπληρώνοντας το 2^ο φύλλο εργασίας και στο τέλος της ώρας ανάρτησαν συμπληρωμένο το 2^ο φύλλο εργασίας και ορίστηκε από την κάθε ομάδα ένα μέλος της που θα συμμετείχε στον αγώνα διττών λόγων. Ακολουθεί φωτογραφία από το 2^ο φύλλο εργασίας όπως αυτό αναρτήθηκε από μία ομάδα:

Θέμα διττού λόγου: «Πρέπει να απαγορευθεί η κατασκευή γκράφιτι σε δημόσιους χώρους/κτίρια»

Επιχειρήματα

Ομάδα Λόγου	Ομάδα Αντιλόγου
Δημιουργούνται έξοδα για την επισκευή χώρων οι οποίοι έχουν «καταστραφεί» λόγω των γκράφιτι	Τα γκράφιτι είναι ελεύθερη τέχνη, κάτι το οποίο δίνει την ικανότητα σε κάθε άνθρωπο να εκφραστεί ελεύθερα
Χαλαρεί η αισθητική-ομοιομορφία ενός χώρου Π.χ. καταστρέφονται μνημεία	Μερικά σχέδια ομορφαίνουν-βελτιώνουν την αισθητική του χώρου, επειδή αποτελούν τρόπο βελτίωσης εξωτερικών χώρων και τους δίνουν ζωντάνια και ομορφιά
Τα <u>σπρέϋ</u> τα οποία χρησιμοποιούνται για την δημιουργία των γκράφιτι μολύνουν το περιβάλλον καθώς επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα και δεν είναι φιλικά προς το περιβάλλον	Τα γκράφιτι μπορούν να πραγματοποιηθούν χωρίς να μολυνθεί το περιβάλλον, εάν δεν χρησιμοποιούνται <u>σπρέϋ</u> αλλά μπογιές
Τα γκράφιτι προσβάλουν προσωπικές απόψεις, καταπατούν δικαιώματα και περιέχουν πολλές φορές υβριστικό περιεχόμενο	Τα γκράφιτι είναι ένας σύγχρονος τρόπος επικοινωνίας μεταξύ των νέων
Η πολιτεία πρέπει να αναθέτει το σχέδιο το οποίο θα αναπαριστούν τα γκράφιτι για να μην είναι αντιαισθητικά	Τα γκράφιτι δεν αποτελούν έκφραση του περιθωρίου
Πρέπει να οριστούν συγκεκριμένοι τόποι στους οποίους θα επιτρέπονται τα γκράφιτι	Μέσα από τα γκράφιτι αναδεικνύονται αξίες, όπως η φήμη, η καλλιτεχνική έκφραση και το στυλ



Στην αρχή της 5^{ης} ώρας όλα ήταν έτοιμα στην αίθουσα διδασκαλίας προκειμένου να διεξαχθεί ο αγώνας διττών λόγων με θέμα «Πρέπει να απαγορευθεί η κατασκευή γκράφιτι σε δημόσιους χώρους/κτήρια». Για τον σκοπό αυτό τα θρανία είχαν μετακινηθεί, ώστε η τάξη να θυμίζει αίθουσα ομιλιών με βήμα και ένα θρανίο για κάθε ομάδα, είχε οριστεί ένας μαθητής ως χρονομέτρης του αγώνα και οι υπόλοιποι μαθητές με τον διδάσκοντα αποτελούσαν την κριτική επιτροπή που θα σχολίαζε στο τέλος του αγώνα και θα αναδείκνυε τον νικητή.

[Σημ. 1: Ορισμένοι μαθητές του συγκεκριμένου τμήματος ήταν ενεργά μέλη του Ρητορικού Ομίλου του σχολείου και «προκρίθηκαν» από τους συμμαθητές τους ώστε να τους εκπροσωπήσουν στον αγώνα λόγων. Αυτό είχε μία θετική και μία αρνητική συνέπεια: α) Το θετικό στοιχείο ήταν ότι οι μαθητές που συμμετείχαν ήταν πολύ καλοί και έμπειροι ομιλητές, οπότε ο αγώνας που διεξήχθη ήταν υψηλού επιπέδου και χωρίς προβλήματα στην τήρηση των κανόνων· β) Το αρνητικό ήταν ότι ορισμένοι άλλοι μαθητές βρήκαν την ευκαιρία να «ξεκουραστούν» αφού τον δύσκολο ρόλο αναλάμβαναν κάποιοι άλλοι. Σε γενικές πάντως γραμμές ο αγώνας ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρων για όλους, συμμετέχοντες και θεατές.

Σημ. 2: Προκειμένου να εξοικονομηθεί χρόνος δόθηκε χρόνος, εκτός διδακτικού σεναρίου, προκειμένου να προετοιμασθούν και να συντονισθούν κατάλληλα οι δύο (2) τριμελείς ομάδες που συγκροτήθηκαν (Λόγος και Αντίλογος).]

Ο αγώνας που διεξήχθη ήταν υψηλού επιπέδου και τα μέλη του Λόγου και του Αντίλογου χρησιμοποίησαν όλα τα επιχειρήματα που είχαν συγκεντρωθεί από τις έξι (6) ομάδες στο 2^ο φύλλο εργασίας. Οι κανόνες που ακολουθήθηκαν είναι αυτοί που ισχύουν κατά τη διεξαγωγή των [Ρητορικών Αγώνων στο Σχολείο](#).

Κατά τη διάρκεια της 6^{ης} και τελευταίας ώρας του σεναρίου δόθηκε ο λόγος στους υπόλοιπους μαθητές που δεν συμμετείχαν στον αγώνα λόγων, με σκοπό να σχολιάσουν τόσο το περιεχόμενο όσο και την εκφορά του λόγου των συμμαθητών



τους. Στο τέλος της ώρας έγινε φανερή ψηφοφορία και η νικήτρια ομάδα αναδείχθηκε με πολύ μικρή διαφορά (14-11).

Αξιολόγηση

Οι ομάδες αξιολογήθηκαν κατά τη διάρκεια και των δύο (2) φύλλων εργασίας από τον διδάσκοντα, ο οποίος κατέγραφε τις παρατηρήσεις του και σχολίαζε στην ολομέλεια τις αναρτήσεις όλων των ομάδων. Τα παιδιά συμμετείχαν σε μικρό ομολογουμένως βαθμό στον διαδικτυακό σχολιασμό. Αυτό οφείλεται στο ότι οι μαθητές δεν κρίνουν απαραίτητο ή αναγκαίο να σχολιάζουν μέσω διαδικτύου τις εργασίες των συμμαθητών τους παρά μόνο μέσα στη σχολική τάξη. Στην ουσία δεν έχουν ίσως συνειδητοποιήσει πλήρως ότι μπορεί να αξιολογούνται (και) μέσα σε ένα διαφορετικό περιβάλλον. Επιπλέον, οι ίδιοι οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να αξιολογήσουν την παρουσίαση των επιχειρημάτων των συμμαθητών τους μετά το τέλος του αγώνα διττών λόγων που πραγματοποιήθηκε στην τάξη.

Γενικά, ο διδάσκων σχημάτισε μια ικανοποιητική εικόνα σε σχέση με το τι αποκόμισαν από το συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο οι μαθητές, οι περισσότεροι από τους οποίους βελτίωσαν τη συμμετοχή τους στο μάθημα κατά τη διάρκεια όλου του γ' τριμήνου κατά το οποίο εφαρμόστηκε το σενάριο.



ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1

- 1) Να φωτογραφήσετε ένα γκράφιτι που έχετε δει στο σχολείο, στη γειτονιά ή στους δημόσιους χώρους της πόλης μας και σας έκανε εντύπωση.
- 2) Ανεβάστε τη φωτογραφία του γκράφιτι στο wiki και δώστε μια σύντομη περιγραφή του και όποιο στοιχείο γνωρίζετε γι' αυτό.
 - Τι λέει, τι συμβολίζει;
 - Γιατί νομίζετε ότι το ζωγράφησε ο δημιουργός του;
 - Μας λέει κάτι γι' αυτόν;
 - Γιατί το επιλέξατε;
- 3) Σχολιάστε τα γκράφιτι των άλλων ομάδων και προσθέστε στοιχεία για τα γκράφιτι που φωτογράφησαν.
- 4) Ψηφίστε για το καλύτερο γκράφιτι!

Φύλλο εργασίας 2

Γίνεται ανάγνωση κειμένων (ή αποσπασμάτων αυτών) που αφορούν τα γκράφιτι. Προτείνονται τα εξής:

- [Οι αρουραίοι με τα σπρέν](#) (αποσπάσματα) (το lead του άρθρου και η συνέντευξη από γκραφιτάδες)
- [Graffiti στην Ελλάδα: Τέχνη του δρόμου ή απλά άλλο ένα μέρος του σχεδίου αποδόμησης;](#) (απόσπασμα – οι πρώτες παράγραφοι) (κείμενο από τον *Λόγιο Ερμή*)
- [Τα γκράφιτι της οργής στην Αθήνα της λιτότητας](#)
- [NY Times: Το γκραφίτι ανθεί στους δρόμους της Αθήνας](#)
- [Μια μέρα με τους γκραφιτάδες που γράφουν το λάθος 'λάθως'](#)
- [Ints: «Το graffiti ήταν ο προσωπικός μου ψυχολόγος»](#)
- [Τα graffiti των θρανίων](#)



- [Καταπληκτική συνεργασία του Δανού Lints με τον Dreyk στους τοίχους της Αθήνας.](#)

Θέμα διττού λόγου: «Πρέπει να απαγορευθεί η κατασκευή γκράφιτι σε δημόσιους χώρους/κτίρια»

Επιχειρήματα

Ομάδα Λόγου	Ομάδα Αντιλόγου



Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Ως επέκταση του σεναρίου και διαθεματικά με το μάθημα των Καλλιτεχνικών έγινε και το εξής: Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να «βιώσουν» τη δημιουργία γκράφιτι καθώς με πρωτοβουλία της καθηγήτριας των Καλλιτεχνικών δημιουργήθηκαν γκράφιτι με θέμα τον σχολικό εκφοβισμό (bullying) σε ένα μεγάλων διαστάσεων εσωτερικό τοίχο του σχολείου. Αυτό λειτούργησε πολύ θετικά για το σενάριο καθώς κάποιοι από τους μαθητές του συγκεκριμένου τμήματος συμμετείχαν ενεργά και στη δημιουργία αυτών των γκράφιτι.

Επίσης το σενάριο αξιοποίησε στοιχεία και από το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής εστιάζοντας στη (μη) νομιμότητα των γκράφιτι.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο ήταν αρκετά πειστικό ως προς τον χρόνο υλοποίησής του επειδή εφαρμόστηκε προς το τέλος του διδακτικού έτους. Για τον λόγο αυτό επιλέχθηκε να εφαρμοστεί ένα μέρος του και να διαφοροποιηθεί σημαντικά σε ένα μεγάλο μέρος του σε σχέση με το συνταγμένο σενάριο. Αν και δεν υπήρχαν προβλήματα σε υλικοτεχνικό επίπεδο, ωστόσο κάποιοι μαθητές δυσκολεύτηκαν στο να συμμετάσχουν ενεργά στον αγώνα διττών λόγων που πραγματοποιήθηκε λόγω της πολύ μικρής εμπειρίας που είχαν πάνω σε αυτό το αντικείμενο σε αντίθεση με κάποιους άλλους που ήταν πολύ πιο έμπειροι λόγω της συμμετοχής τους στο Ρητορικό Όμιλο του Σχολείου. Θα βοηθούσε, δηλαδή, ακόμα περισσότερο αν όλοι οι μαθητές ήταν περισσότερο εξοικειωμένοι με τους αγώνες προφορικού λόγου. Κατά τα άλλα ήταν πολύ ικανοποιητική η συμμετοχή τόσο στη φωτογράφιση των γκράφιτι όσο και στη συζήτηση-σχολιασμό του θέματος των γκράφιτι στην τάξη.



Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΕΠΠΣ. 2003. *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο* (ΦΕΚ 303B/13-03-2003). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:

<http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>.

Kalantzis, M., Core, B. & E. Arvanitis. 2011. Ο Εκπαιδευτικός ως Σχεδιαστής: Η Παιδαγωγική στην Εποχή των Νέων Ψηφιακών Μέσων. *Πρακτικά ΙΓ' Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας: Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια: Ελληνική Πραγματικότητα και Διεθνής Εμπειρία*, 20-22 Νοεμβρίου 2009, Γιάννενα, σελ. 27-58. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:

<http://neamathisi.com/learning-by-design/reference/>

Καραντζόλα, Ε. 2000. Από 'τα γράμματα' στον (κριτικό) γραμματισμό. Συνέπειες για τη διδασκαλία/εκμάθηση του γραπτού λόγου στο σχολείο. *Εισήγηση στο Forum συζητήσεων του Ηλεκτρονικού Κόμβου του ΚΕΓ (Δράση 4)*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.komvos.edu.gr

Κατσαρού Ε., Μαγγανά Α., Σκιά Αι. & Β. Τσέλιου. 2009. *Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου, Βιβλίο Μαθητή*. Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών βιβλίων. Αθήνα.

Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Ι. Χαλυσιάνη. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Θεσσαλονίκη.

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο*. ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Αθήνα. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php>

Παυλίδου, Μ. 2013. *Γλωσσοδιδασκτικά ρεύματα και αξιοποίηση των ΤΠΕ*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Θεσσαλονίκη.



Χρυσού Ν. 2014. *Γκράφιτι: όταν οι τοίχοι μιλούν*. Παρέμβαση στην τάξη στο πλαίσιο του μικτού προγράμματος επιμόρφωσης β' επιπέδου φιλολόγων Κορθίου Άνδρου, υπό δημοσίευση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Άλλα προτεινόμενα κείμενα, εναλλακτικά αυτών που χρησιμοποιούνται στο σενάριο όπως συντάχθηκε εδώ:

- <http://www.in2life.gr/>. *Ints: «Το graffiti ήταν ο προσωπικός μου ψυχολόγος»*
- Γιάμαλη, Α. *Μια μέρα με τους γκραφιτάδες που γράφουν το λάθος 'λάθος'*. <http://www.vice.com/gr/>
- Ιγνατίου, Μ. *NY Times: Το γκραφιτί ανθεί στους δρόμους της Αθήνας*. <http://mignatiou.com/>
- Νικήτας Σ., *AFP: Τα γκράφιτι της οργής στην Αθήνα της λιτότητας*. <http://news247.gr/>
- *Μπουτάρης κατά οπαδών του Άρη για το γκράφιτι στο Λευκό Πύργο*. <http://www.aftodioikisi.gr/>
- *Καταπληκτική συνεργασία του Δανού Lints με τον Dreyk στους τοίχους της Αθήνας*.
- *Γκράφιτι, η τέχνη του δρόμου*. (από <http://www.doctv.gr/>)